

Fouten bij WIA-uitkeringen: blind voor de signalen, burgers geraakt

Briefing Eerste Kamer aan commissie SZW

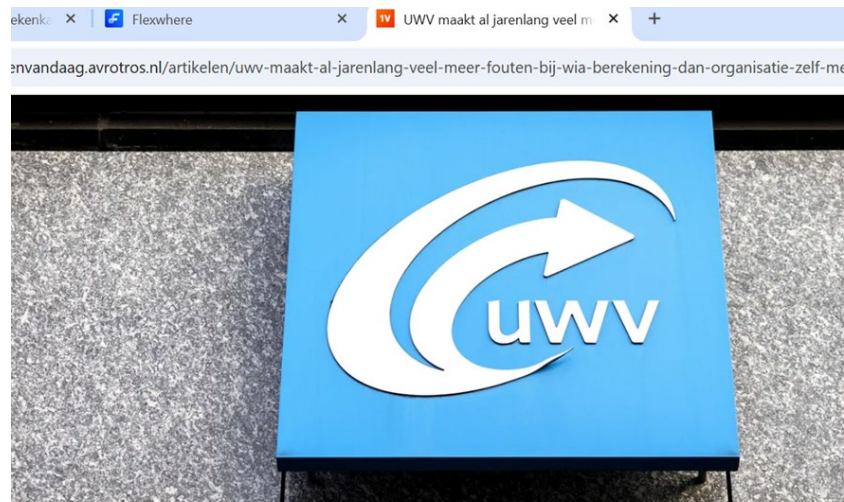
3 maart 2026

Algemene
Rekenkamer

Onderzoek op verzoek minister van SZW

- Verzoek minister van SZW oktober 2024
- College Rekenkamer honoreert verzoek
- Tussenrapportage Rekenkamer 9 april 2025
- Rapportage Rekenkamer 3 december 2025

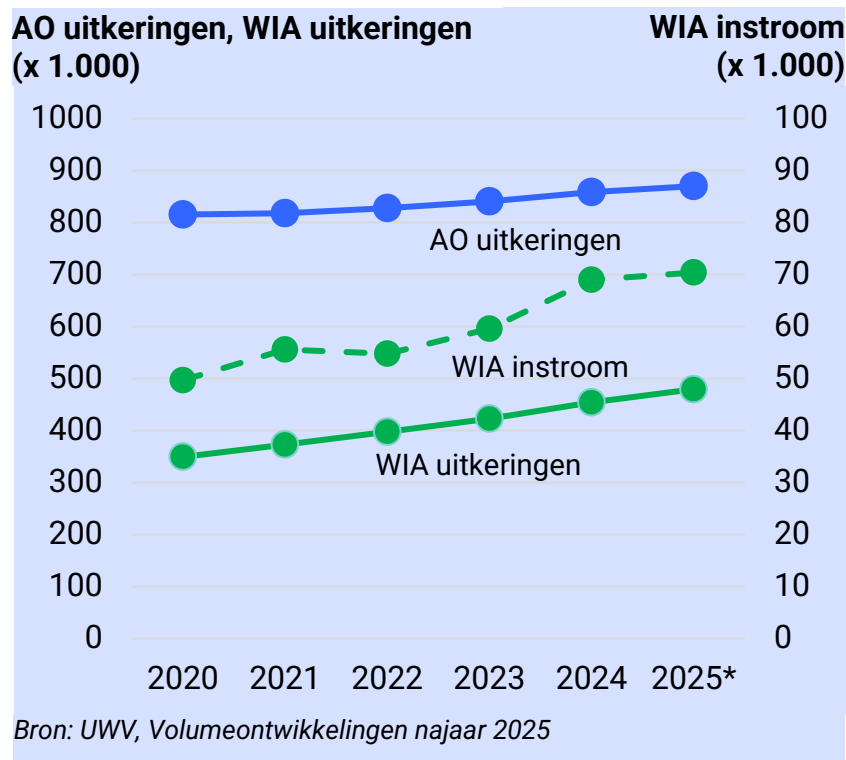

Problemen bij UWV

UWV maakt al jarenlang veel meer fouten bij WIA-berekening dan organisatie zelf meldt

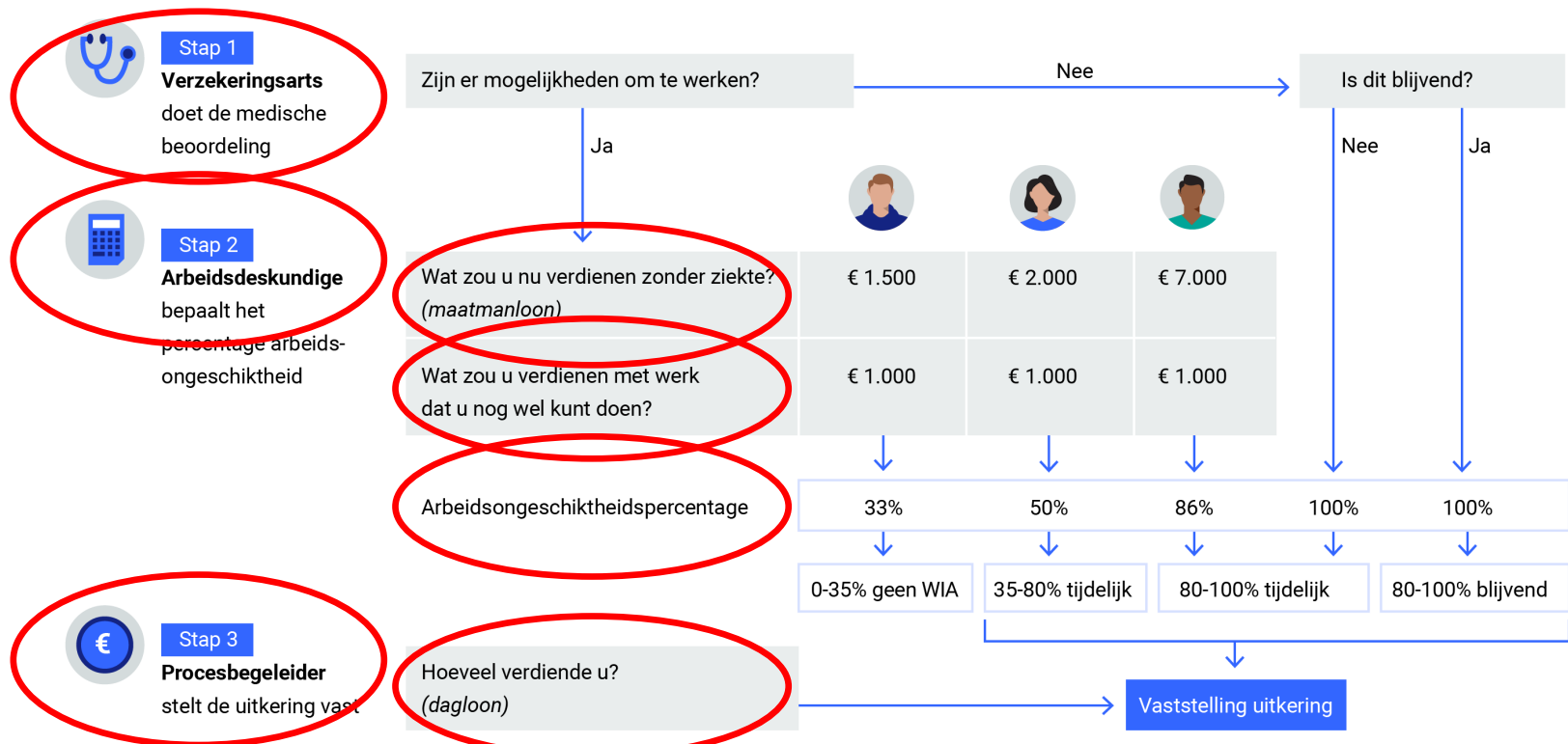
Context van de WIA

- WIA-uitkeringen € 10,8 miljard (2024)
- Instroom WIA stijgt
- 865.000 mensen arbeidsongeschikt
- 50% gedeeltelijk arbeidsongeschikten heeft werk

Sociaal-medische beoordeling bepalend voor langdurende uitkering

Hoe hoger het laatste inkomen, hoe hoger de arbeidsongeschiktheid en de WIA-uitkering

Achtergrond hersteloperatie

- Hersteloperatie: 51.000 dossiers, alleen dagloonfouten, circa 13% van nieuwe uitkeringen in 2020-2024
- Schattingen:
 - > 16.385 nabetalingen door te lage WIA-uitkeringen, > 12.000 te hoge WIA-uitkeringen
 - gemiddeld € 2.745 bruto nabetaling
- Herstel overige fouten en oncontroleerbare beoordelingen onuitvoerbaar
- Keteneffecten van nabetalingen op andere inkomsten zo mogelijk vermeden, maar vervolgschade niet uitgesloten

Vruchtbare grond voor WIA-fouten

- Complexe wet- en regelgeving
- Autonome organisatiecultuur UWV
- IT-ondersteuning verouderd

Grondoorzaken van toename WIA-fouten

De sterke toename in fouten bij WIA-uitkeringen kwam vooral door coronamaatregelen

Welke signalen waren er?

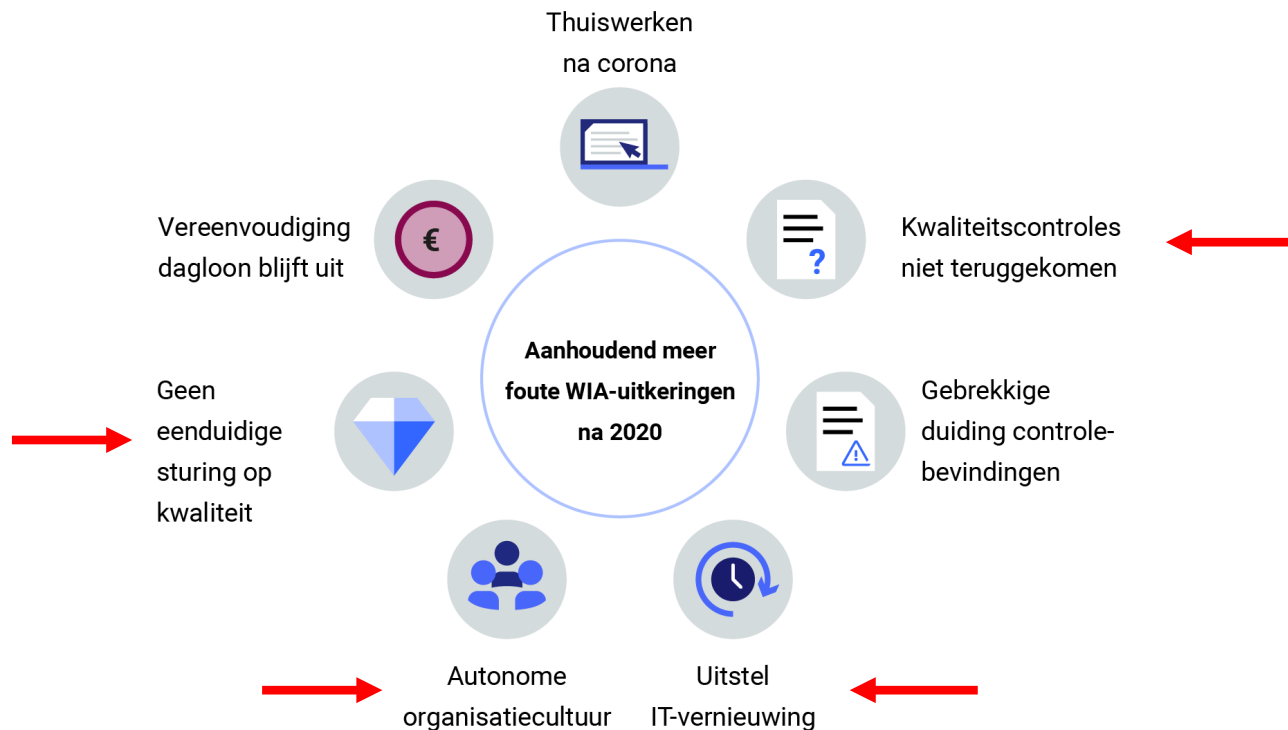
Signalen kwaliteit WIA - beoordelingen aan RvB UWV en minister SZW

1. Managementinformatie met uitkomsten kwaliteitscontroles
 - Vanaf eind 2020: “kwaliteit zorgelijk”, “zorgwekkende uitkomsten”, “onjuistheden”, “veel bevindingen met gevolgen voor uitkeringen”, “productie gaat voor kwaliteit”
2. SMC-evaluatie
 - Augustus 2023: 23% onjuist, 25% nader te bepalen; “kwaliteit verre van optimaal”
3. Rapportages over werking kwaliteitsmanagementsysteem (Auditdienst, concerncontroller)
 - Leer- en verbetercyclus niet sluitend, inzicht in kwaliteit kan verbeteren (2020)
 - Geen breed inzicht in kwaliteit beoordelingen en waar welke fouten (meerdere keren)

Andere signalen, actie bleef uit

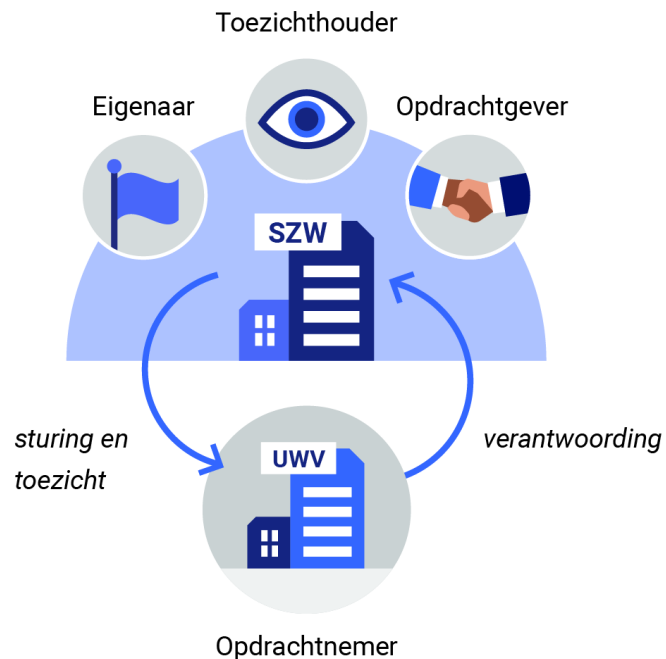
- Geen signalen van cliënten, medewerkers, Nationale ombudsman
- Geruststellend signaal: rechtmatigheidscijfer (bijna) 100%
- Duiding signalen:
 - Geruststellend: “kleine fouten, we werken eraan, in voordeel van cliënten, fouten zijn administratief”
 - Financiële gevolgen voor burgers niet inzichtelijk en niet onderkend
- Opvolging signalen: kwaliteitscontroles genegeerd, verbeterthema's na SMC-evaluatie

Hoe de fouten konden aanhouden

Sturingsrelatie: een Bermudadriehoek?

- Blinde vlek voor kwaliteit en kwaliteitsmanagement bij UWV
- WIA kpi's: tijdigheid, rechtmatigheid, klanttevredenheid
- Disfunctionele patronen en reflexen
- Geen gedeeld probleem-eigenaarschap

Lessen en aanbevelingen

1. Breng basis voor kwaliteit op orde bij UWV
2. Verscherp zicht op financiële risico's voor burgers
3. Uitkeringsgerechtigde moet uitkering zelf kunnen controleren
4. Versterk ministerieel toezicht op (risico's in) bedrijfsvoering UWV
5. Vereenvoudiging WIA-regelgeving nodig

Reactie minister SZW, bestuur UWV; nawoord Rekenkamer

Minister van SZW:

- meer inhoudelijke dialoog met UWV over kwaliteit en risico's
- rechtmatigheid: verantwoordingsinformatie verrijken, nieuwe definitie verkennen
- verkent herziening dagloonsystematiek, gemeenschappelijke vereenvoudigingsagenda

Bestuur van UWV: neemt conclusies en aanbevelingen ter harte

Rekenkamer:

- Opvolgen aandachtspunt (VO 2024): onderzoek naar toezicht op rechtmatigheid en juistheid van uitkeringen in VO 2025
- Concreet einddoel en realistisch tijdspad voor vereenvoudigingen WIA nodig
 - opties: dagloonsystematiek, vereenvoudiging Toeslagenwet, Octas-scenario's

 @ rekenkamer

 algemene-rekenkamer

 rekenkamer

Extra slides

Doorwerking dagloonfouten

- Het dagloon is bepalend voor de hoogte van de uitkering
- Spreidingsindicatie:
 - Maximum ten minste € 25.000 (ruwe schatting) *

* Bij instroom begin 2020

dagloon = wat iemand gemiddeld per dag verdiende in het jaar voor de ziekteperiode

Voorbeeldberekening

SV-jaarloon *	€ 30.000	€ 31.200
Dagloon (jaarloon / 261)	€ 115	€ 120
Maandloon (dagloon x 21,75)	€ 2.500	€ 2.600
WGA-uitkering / maand (75%) (maand 1-2)	€ 1.875	€ 1.950
WGA-uitkering / maand (70%) (maand 3-12)	€ 1.750	€ 1.820
WGA-uitkering / jaar **	€ 21.250	€ 22.100

* Op basis van gegevens uit de polisadministratie (loonaangifteketen)

** Bruto, inclusief vakantiegeld

Doorwerking maatmanloonfouten

- Een relatief kleine fout in het maatmanloon rond de 35%-grenswaarde voor arbeidsongeschiktheid kan bepalend zijn voor wel of geen WIA-uitkering
- Gevolg voor individu? Gemiddelde WGA-uitkering € 1.700 / maand *

* overschatting omdat rond de 35%-grenswaarde er sprake is van een lagere uitkering

maatmanloon = wat iemand zou verdienen als diegene niet ziek was geworden

Voorbeeldberekening

Maatmanloon	€ 1.500	€ 1.600
Rest verdien capaciteit	€ 1.000	€ 1.000
Arbeidsongeschiktheid	33% $(1.500 - 1.000) / 1.500$	37% $(1.600 - 1.000) / 1.500$
WGA-uitkering	X	Gedeeltelijk AO

Maatmanloon	€ 4.700	€ 5.200
Rest verdien capaciteit	€ 1.000	€ 1.000
Arbeidsongeschiktheid	79% $(4.700 - 1.000) / 4.700$	81% $(5.200 - 1.000) / 5.200$
WGA-uitkering	Gedeeltelijk AO	Volledig AO